

શક્કરીયામાં નર્સરી ઉછેરની તાંત્રિકતા

ડો. એસ. સુનિથા , ડો. જે. સુરેશ કુમાર અને ડો. હિમાની બી. પટેલ

શક્કરીયાં

એક વાનસ્પતિક અને બારેમાસ ઉગે એવો છોડ છે, તે સામાન્ય રીતે વેલાના કટકા દ્વારા અને પ્રસંગોપાત કંદ વડે વાનસ્પતિક પ્રસર્જન દ્વારા વ્યાપારિક ધોરણે ઉગાડવામાં આવે છે. વેલાના કટકા મેળવવા માટે નર્સરી, સંગ્રહિત કંદમાંથી અથવા તાજી લણણીવાળા પાકના વેલામાંથી ઉભી કરવામાં આવે છે. એક હેક્ટરમાં જરૂરી વાવેતર સામગ્રીના ઉત્પાદન માટે બે તબક્કામાં નર્સરીનું આયોજન કરી શકાય છે.

પ્રાથમિક નર્સરી

એક હેક્ટર જમીનમાં વાવેતર કરવા માટે, લગભગ ૧૦૦ મી^૨ જમીન અને ૧૦૦ કિલો મધ્યમ કદનાં કંદ (૧૨૫-૧૫૦ ગ્રામ), યાંચવા મુક્ત અને તંદુરસ્ત કંદ જરૂરી છે. ૬૦ સે.મી.ના અંતરે પાળા તૈયાર કરવામાં આવે છે અને કંદનું ૨૦ સે.મી. ના અંતરે વાવેતર કરવામાં આવે છે, જેને માટીના પાતળા થરથી ઢાંકવામાં આવે છે. પ્રથમ ૧૦ દિવસ માટે એકાંતર દિવસોમાં અને ત્યારબાદ ત્રણ દિવસમાં એકવાર નર્સરીમાં પિયત આપવામાં આવે છે. એક અઠવાડિયાની અંદર કંદ અંકુરિત થવાનું શરૂ કરે છે. વેલાની ઝડપી વૃદ્ધિ સુનિશ્ચિત કરવા વાવેતરના ૧૫ દિવસ પછી ૧૦૦ મી^૨ દીઠ ૧.૫ કિલો યુરિયા આપવાની સલાહ આપવામાં આવે છે. ૪૫ દિવસની વૃદ્ધિ પછી, દ્વિતીય નર્સરીમાં વાવેતર માટેના વેલાને ૨૦-૩૦ સે.મી.ની લંબાઈમાં કાપવામાં આવે છે.

દ્વિતીય નર્સરી

પ્રાથમિક નર્સરીમાંથી એકત્રિત વેલાઓને ૫૦૦ મી^૨ વિસ્તારની દ્વિતીય નર્સરીમાં વધુ પ્રસર્જન માટે નાખવામાં આવે છે જેથી એક હેક્ટર જમીનમાં વાવેતર માટે પૂરતા પ્રમાણમાં વેલાના કટકાની સંખ્યા પ્રાપ્ત થઈ શકે. છાણિયું ખાતર અથવા કમ્પોસ્ટ ખાતર ૧ કિલો પ્રતિ મી^૨ માં આપવામાં આવે છે અને ૬૦ સે.મી.ના અંતરે પાળા બનાવવામાં આવે છે. પ્રાથમિક નર્સરીમાંથી અથવા તાજી લણણી કરેલ પાકમાંથી પ્રાપ્ત વેલા દ્વિતીય નર્સરીમાં પાળા પર ૨૦ સે.મી. અંતરે રોપવામાં આવે છે. વાવેતર કરતા પહેલા, શક્કરિયાના યાંચવાને નિયંત્રણમાં રાખવા માટે ૦.૦૨% ક્લોરપાઇરીફોસ (૨૦ ઇસી) માં ૧૦ મિનિટ માટે વેલાના કટકાને ડૂબાડવાની ભલામણ કરવામાં આવે છે. સારી વાનસ્પતિક વૃદ્ધિ કરવા માટે વાવેતરના ૧૫ અને ૩૦ દિવસ પછી બે વિભાજીત માત્રામાં ૫ કિલો યુરિયા આપવાની ભલામણ કરવામાં આવે છે. દૈનિક પિયત દરરોજ પ્રથમ પાંચ દિવસ, એક અઠવાડિયા માટે એકાંતર દિવસોમાં અને ત્યારબાદ, ત્રણ દિવસમાં એકવાર પૂરા પાડવામાં આવે છે. વેલા, વાવેતરના લગભગ ૪૦-૪૫ દિવસ પછી મુખ્ય ખેતરમાં રોપણી માટે તૈયાર થાય છે. મુખ્ય ખેતરમાં રોપણી કરતા પહેલા ટોચ અને મધ્ય ભાગમાંથી ૨૦-૩૦ સે.મી. લંબાઈના વેલાના કટકા અકબંધ પાંદડા સાથેની ભારીમાં છાંયા હેઠળ એકત્રિત કરી સંગ્રહ કરી શકાય છે.

રૂપરેખા

નર્સરીમાં પાળા બનાવવા

પાળા પર કંદનું વાવેતર

કંદને માટીથી ઢાંકવું

પાળા પર વેલાના કટકાઓની રોપણી

જંતુનાશક દવાની માવજત

પ્રાથમિક નર્સરીમાં વેલાની વૃદ્ધિ

દ્વિતીય નર્સરીમાં વેલાની વૃદ્ધિ

રોપણી માટે તૈયાર વેલાના કટકા

ફાયદાઓ

- બિનખર્ચાળ
- નવી જાતોનું મોટા પાયા પર પ્રસર્જન
- એકસરખું અને તંદુરસ્ત વાવેતર સામગ્રીનું ઉત્પાદન

પાક ઉત્પાદન તકનીકી પત્રિકા

સપ્ટેમ્બર ૨૦૨૧

: પ્રકાશક :
ડો. એમ. એન. શીવા,
ડાયરેક્ટર

ભાકૃઅનુપ – કેન્દ્રીય કન્દ ફસલ અનુસંધાન સંસ્થાન
શ્રીકાર્યમ, તિરૂવનન્તપુરમ ૬૯૫ ૦૧૭, કેરલ, ભારત
આઈસીએઆર- કંદમૂળ પાકોની મધ્ય સંશોધન સંસ્થા,
ભારતીય કૃષિ અનુસંધાન પરિષદ,
શ્રીકાર્યમ, પો.ઓ., તિરૂવનંથપુરમ ૬૯૫૦૧૭, કેરળ

ટેલીફોન ૦૪૭૧-૨૫૯૮૫૫૧ થી ૨૫૯૮૫૫૪; ફેક્સ: ૦૪૭૧-૨૫૯૦૦૬૩
ઇમેઇલ: director.ctcri@icar.gov.in; વેબસાઇટ: http://www.ctcri.org